

Ενδεικτικές Απαντήσεις στη Λογοτεχνία κατεύθυνσης

A1. Το «αμάρτημα της μητρός μου» είναι ένα διήγημα που διαθέτει αρκετά στοιχεία θεατρικότητας. Αυτή η θεατρική λειτουργία του διηγήματος καταρχάς συνίσταται στη δόμησή του σε σκηνές, που έχουν ικανή αυτοτέλεια, στο προσδιορισμό του χώρου, στην παραστατική σκιαγράφηση των χαρακτήρων της ιστορίας και τέλος στην ύπαρξη διαλόγων.

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα μπορούμε να διακρίνουμε τη σκηνή της υιοθεσίας της πρώτης θετής κόρης, στην οποία προσδιορίζεται με ακρίβεια ο χώρος της εκκλησίας και της οικίας της οικογένειας, όπου και πραγματοποιήθηκε η τελετή παράδοσης του κοριτσιού. Επιπλέον ο συγγραφέας φροντίζει να παρουσιάσει με ιδιαίτερη προσοχή τα πρόσωπα του διηγήματος, προσφέροντας στον αναγνώστη την ευκαιρία να γνωρίσει σε βάθος την ψυχολογική τους κατάσταση και τα συναισθήματά τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί τόσο το σημείο στο οποίο σκιαγραφείται η αγωνία της μητέρας για την τυχόν ματαίωση της υιοθεσίας, όσο και η απελπισία της απέναντι στην απόρριψη της Κατερινιώς από τον Γιωργή. Τέλος ο διάλογος – αντιπαράθεση ανάμεσα στο Γιωργή και την μητέρα για τη διατήρηση ή όχι της δεύτερης θετής θυγατέρας αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα θεατρικού διαλόγου.

B1. Η γλώσσα των διηγημάτων του Βιζυηνού καταδεικνύει ότι το γλωσσικό πρόβλημα της εποχής του είναι παρόν. Ο ίδιος είναι θερμός υποστηρικτής της δημοτικής, αν και εξακολουθεί να γράφει στην καθαρεύουσα, ακολουθώντας τη συγγραφική παράδοση της εποχής του. Όμως υιοθετεί μια γλωσσική έκφραση αρκετά απλούστερη από αυτή των προγενέστερων πεζογράφων (Παπαδιαμάντης, Βικέλας). Σ' αυτό βέβαια συμβάλλουν καταλυτικά οι ευρωπαϊκές σπουδές του.

Έτσι αποφεύγει την παράτολμη κίνηση να γράψει όλο το διήγημα του στη δημοτική περιορίζοντας τη χρήση της στα διαλογικά μέρη στα οποία παραθέτει και αρκετούς τοπικούς ιδιωματισμούς της Θρακιώτικης υπαίθρου. Χαρακτηριστικά παραδείγματα του δοθέντος αποσπάσματος αποτελούν τα εξής χωρία του διαλόγου: « **Τό έπηρα τριών μηνών...για νά τό πλανέσω.**»- **Δός του 'πίσου τὸ Κατερινιώ, ἔλεγον μίαν ἡμέραν εἰς τὴν μητέρα μου. Δός το 'πίσου, ἂν μ' ἀγαπᾶς. Αὐτὴν τὴν φορὰν σὲ τὸ λέγω μὲ τὰ σωστά μου! Ἐγὼ θὰ σὲ φέρω μίαν ἄλλην ἀδελφὴ ἀπὸ τὴν Πόλι. Ἔνα εὖμορφο κορίτσι, ἕνα ἔξυπνο, πού**

να στολίση μίαν ημέρα τὸ σπίτι μας. Είναι χαρακτηριστικό, μάλιστα, ότι ακόμη και στα αφηγηματικά μέρη εντάσσει λέξεις της δημοτικής. Απ' την άλλη η ήπια και εύληπτη καθαρεύουσα των αφηγηματικών μερών καθιστά το έργο προσιτό στον αναγνώστη. Παράδειγμα αυτής της γλωσσικής επιλογής αποτελεί το εξής χωρίο: « **Ὁ γάμος αὐτῆς ... ἐγνώρισαν**».

Με τη χαρακτηριστική αυτή διγλωσσία κατορθώνει να μεταδώσει στον αναγνώστη ένα αίσθημα γλωσσικής εγγύτητας προς τη λαϊκή γλώσσα και ταυτόχρονα να προσδώσει αληθοφάνεια και πειστικότητα στο περιεχόμενο της αφήγησής του.

B2.α Στο «Αμάρτημα της μητρός μου» ο Γεώργιος Βιζυηνός αξιοποιεί ποικίλες αφηγηματικές τεχνικές ανάπτυξης της δράσης, ανάλογα με τη βαρύτητα των γεγονότων στην εξέλιξη της υπόθεσης. Έτσι, άλλοτε η διάρκεια του αφηγηματικού χρόνου ταυτίζεται με τη διάρκεια των γεγονότων, όταν αυτά αποτελούν κομβικά σημεία της υπόθεσης. Άλλοτε αξιοποιούνται τεχνικές σύντμησης / σύνοψης του χρόνου, οι οποίες βοηθούν το συγγραφέα να αποδώσει ένα χρονικό διάστημα 30 περίπου χρόνων, ενημερώνοντας τον αναγνώστη για τα γεγονότα που συνέβησαν αυτό το διάστημα αποδίδοντας μια συνολική άποψη της ιστορίας. Εξάλλου, ο ίδιος ο αφηγητής για μεγάλα διαστήματα απουσιάζει από την πατρίδα του λόγω σπουδών, οπότε δε μπορεί να έχει σαφή γνώση των γεγονότων που διαδραματίζονται εκεί. Παράλληλα με τη σύνοψη χρόνου, μιλώντας για το συγκεκριμένο χωρίο, δηλώνεται η αντιπάθεια του Γιωργή για τη θετή αδερφή του εξαιτίας της αχάριστης συμπεριφοράς της στην μητέρα και τα αδέρφια του. Με τον τρόπο αυτό δηλαδή φαίνεται πως δεν θέλει να αφιερώσει γι' αυτήν μεγάλη έκταση στο κείμενό του. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της τελευταίας αυτής τεχνικής αποτελεί το δοθέν χωρίο.

B2.β Η χρήση των αναχρονιών και ειδικά των αναδρομικών αφηγήσεων είναι χαρακτηριστική στο έργο του Βιζυηνού. Η εναλλαγή των χρονικών βαθμίδων «σπάζει» τη μονοτονία της ευθύγραμμης – γραμμικής αφήγησης, επιμηκύνει το χρόνο της και προσθέτει ποικιλία, ενώ παράλληλα εξηγούνται γεγονότα του παρελθόντος και ως ένα είδος επιβράδυνσης παρατείνει το ενδιαφέρον του αναγνώστη σε σχέση με την αινιγματική συμπεριφορά της μητέρας.

Η συγκεκριμένη αναδρομική αφήγηση καταρχάς αποτελεί σημαντικό μέρος της επιχειρηματολογίας της μητέρας υπέρ της διατήρησης του δεύτερου θετού

κοριτσιού. Επιπλέον τονίζεται το συναισθηματικό δέσιμο που έχει καλλιεργήσει μ' αυτό, αν και υιοθετημένο, παρακάμπτοντας τους φυσικούς βιολογικούς δεσμούς που συνδέουν τους γονείς με τα παιδιά τους και αναγνωρίζοντας ως σημαντικότερους τους κοινωνικούς και ηθικούς δεσμούς, θεωρώντας πιο σπουδαίο το ότι θα μεγαλώσει το παιδί αυτό όπως και τους φυσικούς της απογόνους, χωρίς να στέκεται στο γεγονός ότι δεν το γέννησε η ίδια. Σαφώς αυτό το χωρίο οδηγεί τον αναγνώστη σε μία αμηχανία – απορία για την επιμονή της μητέρας να θεωρεί παιδί «δικό της», δηλαδή γνήσιο τέκνο της.

Γ1. Στην πολλαπλή σκηνή της υιοθεσίας αναδεικνύεται το προκαθορισμένο τελετουργικό (ιεροτελεστία) που έχει χαρακτήρα έντονα θρησκευτικό αλλά και κοινωνικό. Με απλό αλλά περίτεχνο τρόπο παρουσιάζεται από το συγγραφέα η σκηνή της δοκιμασίας με δεσπίζοντα τα πρόσωπα του πρωτόγερου, των γονιών του παιδιού και της Δεσποινιάς. Χαρακτηριστικά αναδεικνύονται τα αντιθετικά συναισθήματα των τελευταίων. Ο πατέρας σκιαγραφείται ως μια δραματική φιγούρα καθώς παρακολουθεί περίλυπος την παράδοση του παιδιού του, υποβαστάζοντας τη συντετριμμένη σύζυγό του. Η βιολογική μητέρα του παιδιού, χωρίς μελοδραματισμούς, παρουσιάζεται να κλαίει στον ώμο του συζύγου της συνειδητοποιώντας το αμετάκλητο της υιοθεσίας. Οι λόγοι που τους ανάγκασαν να δώσουν το παιδί τους για υιοθεσία λογικά θα ήταν οικονομικοί. Από την άλλη η νέα μητέρα παρουσιάζεται να αγωνιά για την αίσια έκβαση της διαδικασίας, εφόσον αυτή πρέπει να επικυρωθεί από ολόκληρο τον κοινωνικό περίγυρο. Σαφώς ο φόβος της μητέρας βάζει σε υποψίες τον αναγνώστη, όταν μάλιστα τονίζεται από τον αφηγητή ότι η υιοθεσία αυτή θα έκανε τόσο ευτυχισμένη τη μητέρα.

Δ. ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ

1. Και τα δύο κείμενα αναφέρονται σε υιοθεσίες και μάλιστα κοριτσιών.
2. Η οικονομική κατάσταση και των δύο θετών γονέων παρουσιάζεται δυσμενής.
3. Τα συναισθήματα τόσο της Δεσποινιάς όσο και του Τάσου είναι θετικά σε σχέση με την υιοθεσία.

ΔΙΑΦΟΡΕΣ

1. Στο Βιζυηνό η μητέρα προβαίνει σε δύο υιοθεσίες και μάλιστα επίσημα , σύμφωνα με τα κοινωνικά και θρησκευτικά πρότυπα της εποχής , ενώ στον Κονδυλάκη ο ήρωας προβαίνει σε μια υιοθεσία άτυπα, με τη λαϊκή συμμετοχή της γειτονιάς.
2. Ενώ στο «Αμάρτημα της μητρός μου » η Δεσποινιώ επιδιώκει με κάθε τρόπο τις υιοθεσίες με απόλυτη συνείδηση της πράξης της, στον Κονδυλάκη η υιοθεσία προκύπτει τυχαία και μάλιστα από έναν άνδρα.
Εναλλακτικά : Η μητέρα του Γιωργή αναλαμβάνει με τις οικονομίες της να μεγαλώσει το κορίτσι, ενώ ο Τάσος δίνει το βρέφος σε άλλους για να το αναθρέψουν και αυτός επωμίζεται τα έξοδα.

Στην παραπάνω απάντηση οι εξεταζόμενοι θα πρέπει να παραθέσουν και αντίστοιχα χωρία από τα δύο κείμενα ,ώστε να επικυρώνουν τις επιλογές τους.

